

JUTRANJE NOVOSTI

Izhaja vsak dan zjutraj, izvemši pondeljke.
Mesečna naročnina:
v Ljubljani Din 10.—, po pošti Din 12.—, inozemstvo Din 22.—

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/l. — Telefon št. 213
Brzljavični naslov: „Novosti-Ljubljana“.
upravnništvo: Mariljin trg št. 8. — Telefon št. 44.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.238.

Trst in politika.

(Od našega stalnega dopisnika.)

pr. Trst, 13. decembra.

Med vojnim časom je Trst popolnoma miroval, kar je umevno z ozirom na blokado proti osrednjim državam. Ko je prišlo »odrešenje«, so premmogi upali, da se vrnejo zopet nekdanji dobri časi, kdor pa se je zamislil malo v zgodovino tega mesta, je bil že skromnejši v pričakovanju.

Vse italijanske vlade od zasedbe sem so zanemarjale gospodarsko vprašanje naših dežel in torej tudi Trsta. Preveč so bile zaposlene s političnim »očiščevanjem« in z obnovo duhov v teh nezadovoljnih krajih. In to obnavljanje duhov in čiščenje je bilo tako temeljito, da ima danes Trst videz čisto italijanskega mesta in čuje se na ulicah razne dialekte italijanskih pokrajin starega kraljestva. Domači živeli, bodisi slovanski bodisi italijanski, se zapostavljali. V državnih in drugih javnih službah skoraj ni več kruha za domačina, ki mora po svetu, ali pa strada doma.

Ni čuda torej, če se poloteva še omega ljudstva, ki je tu ostalo, črn obup nad prihodnostjo. In tudi imenitnejši meščani-domačini so čedalje bolj nezadovoljni v vladno politiko, ki upropaja mesto.

Sredi tega mrtvaškega razpoloženja je prišla kakor nalašč nemška kriza, ki je povzročila znane nemire v Hamburgu in drugih nemških pristaniščih, skozi katera je šlo prekomorsko blago, namenjeno v alpske, sudetske in podonavske dežele. Negotovost in strah za srečni dovoz blaga je napotil trgovce, da se poslužujejo Trsta za tranzit. In tako imamo v prosti luki precej dela. Vendar pa se je neki gospod iz Rima, ki je pobahal, da je danes Trst na boljsem kot pred vojno, nekoliko urezal.

Prvič delo v prosti luki je bilo samo del vseh onih življenjskih energij Trsta. Pred vojno je bilo v prosti luki zaposlenih okroglo 7000 težakov in drugih uslužbencev, a do omenjenih nemirov v Nemčiji je znašalo število 1800 do 2000, sedaj pa je naraslo na 5000. Razume se, da je tudi to nekaj, če ima Trst, vsaj začasno, nekaj tisoč brezposelnih manj. Toda pomisliti je treba, da je vse to začasno in ni misliti, da bo mogel Trst uspešno tekmovati s Hamburgom. Zatorej je pričakovati, da se bo tranzitna trgovina v kratkem zopet odvrnila od našega pristanišča. Resnica pa je, da bi se dal sedanjí trenutek izrabiti in stalno pritegniti vsaj del sedanjega pomnoženega dotoka tranzitnega blaga, če bi imeli v Rimu resnično voljo Trstu pomagati. Pa tudi če bi bila v Rimu taka volja, bi se vsakemu favoriziranju Trsta glede železniških, pristaniških in carinskih tarifov upirala z vsemi štirimi »bratska mesta« Bari, Benetke i. dr. Separatistično koristoljubje italijanskih trgovskih mest neče nič slišati o našem trpljenju. In tako poide usoda Trsta svojo pot, posebno če bo Italija nadaljevala s protislovansko politiko.

Delna preorientacija te politike ni še popolnoma izključena. Vse se zdi, da se Mussolini še pomišlja, ali naj ostane pri dosedanjih smernicah, ali pa naj se odloči za mirno gospodarsko ekspanzijo na Balkan (torej tudi v Jugoslavijo). V tem pogledu se mi zdi, da ni padla še zadnja odločitev. V tem nazarju me podkrepljuje nekatere izjave Mussolinija. V svojem zadnjem velikem govoru o zunanji politiki je rekel, da se Italija ne bo razgrizla v Jadransko vprašanje in se ne bo omejevala na to stran; če pomislimo, da so bila ravno ta vprašanja: Reka, Dalmacija, zveza z Madžarsko glavni slagerji fašistovske demagoške politike, tedaj mora pasti v oči taka izjava. Glede Reke je tudi povedal, da je poslal tja generala Giardina kot jamstvo, da se bo mogla izvesti katekolaki rešitve reškega vprašanja. (Torej tudi proti morebitnemu uporu fašistov samih.)

Glavna industrija Trsta je obstojala v dveh izpopolnjenih se panogah: livarna železa v Šklednju, ki sedaj miruje in kjer je bilo zaposlenih pred vojno 2000 delavcev, in pa ladjedelnic: San Marco (Trst) s 4000, San Rocco (Milje) 3000 in Adria (Tržič) 3000 delavci. V vseh treh ladjedelnicah je danes zaposlenih nekaj čez dvatisoč delavcev.

Ladjedelna industrija je v Italiji v prvih povojnih letih tako močno povzdignila svojo proizvodnjo, da kma-

Krstna slava kraljevske rodbine.

Beograd, 13. decembra. (Z) Po vodom krstne slave kraljevskega doma je bila danes v saborni cerkvi svečana služba božja, ki jo je imel episkop Braničevski z desetimi svečeni in dvema diakonom. Službi božji so prisostvovali predsednik vlade, vsi ministri, diplomatski kor, narodni poslanci, generaliteta, častniški kor, uradništvo in meščanstvo. — Večina prisotnih se je po službi božji vpisala na dvornem maršalatu v kraljevo knjigo.

Beograd, 13. decembra. (Z) Iz ljidž javljajo, da sta sinoči prispela v dvornem vozu Nj. Vel. kralj in kraljica s prestolonaslednikom. Pričakovali so

jih zastopniki vojaških in civilnih oblasti. Kraljevo dvojico s prestolonaslednikom je pozdravil upravnik kopališča g. Vošnjik, namestnik za Bosno g. Vulović in policijski ravnatelj Žegarec. Visoki gosti so odšli v apartemente vile »Hercegovina«. — Danes zjutraj ob 10. uri so se odpeljali povabljeni gostje na lido, kjer je bila krstna slava kraljevske rodbine.

Zagreb, 13. decembra. (Z) Na današnji dan krstne slave je bila v pravoslavni cerkvi služba božja, katere so se udeležili mnogi vojaški in civilni dostojanstveniki in drugo meščanstvo.

Konferenca Male antante v Beogradu

Važna vprašanja srednjeevropske politike.

Beograd, 13. decembra. (Z) Že davno pripravljeni sestanek Male antante v Beogradu se prične 9. januarja. Ministri zunanjih zadev gg. dr. Ninčić, dr. Beneš in Duka so se sporazumeli glede dela na konferenci zunanjih ministrov Male antante za naslednji spored: 8. januarja zvečer prideta v Beograd zunanja ministra dr. Beneš in Duka, ki bosta za čas svojega bivanja v Beogradu s svojima soprogoroma vred gosta vlade. 9. januarja dopoldne ob 11. uri se svečano otvori konferenca Male antante v novem poslopju mini-

strstva za zunanje zadeve. Popoldne bo v čast dr. Benešu in Duki sprejem v predsedstvu vlade, zvečer pa svečan sprejem na dvoru. Naslednji dan, t. j. 10. januar, bo posvečen vprašanjem, zaradi katerih je konferenca sklicana. 11. januarja popoldne se delo dokonča. 12. januarja bodo tuji gostje odpotovali iz Beograda. Spored za vprašanja, ki se bodo na tej konferenci razpravljala, še ni končno določen. Kakor se doznava, se bodo pretresali aktualni problemi srednjeevropske politike.

Bolgarska vlada za dobre odnose z našo kraljevino.

Izjava bolgarskega poslanika v Beogradu.

Beograd, 13. decembra. (S) Danes je bolgarski poslanik Vakarevski izjavil, da je stanje v Bolgarski po zadnjih volitvah znatno boljše. Vlada Cankova se trudi, da uredi pridobitne in ekonomske odnose v državi in da vzpostavi čim trdnjši notranji red in da stopi z iskreno voljo v čim boljše odnose s svojimi sosedi. Zaradi tega deluje vlada Cankova na to, da sestavi vlado široke koncentracije. Na vprašanje, ali je bolgarska vlada pripravljena ukreniti vse mere, da se komitaško vprašanje likvidira, je g. Vakarevski izjavil, da obstoji obveznost bolgarske vlade, da to vprašanje čim prej reši in ga bo rešila.

Beograd, 13. decembra. (Z) Iz Sofije poročajo: Predsednik vlade Cankov je sotrudniku »Narodnega lista« izjavil, da Bolgarska točno izpolnjuje vse točke pogodb z našo državo in da iskreno deluje na notranji konso-

lidaciji. Na obeh straneh je dobra volja, da se končajo obstoječi spori. *Vesti o namišljeni zvezi med Turčijo, Bolgarsko, Italijo in Madžarsko gredo za tem, da motijo dobre odnose s kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev, in so tendenciozne.*

Bolgarski demanti.

Beograd, 13. decembra. (Z) Bolgarski poslanik v Beogradu je posetil zunanjega ministra dr. Ninčića in se mu di pri njem dolgo časa v razgovoru. — G. Vakarevski je zatrdil dr. Ninčiću, da pogodba in dodatke k tej pogodbi o oboroženi zvezi med Bolgarsko in Italijo proti naši kraljevini, kakor je to objavil večerajšnji »Trgovinski Glasnik«, ne odgovarja resnici. Razen tega se je razgovarjal Vakarevski o ratifikaciji konvencij, ki so bile sklenjene pred kratkim med našo kraljevino in Bolgarsko.

Destruktivno ministromanje dr. Žerjave

Zanimive izjave ministra za socialno politiko.

Beograd, 13. decembra. (S) Nočoj je minister socialne politike dr. Peleš sprejel novinarje in jim dal informacije glede trditve dr. Žerjave, da njegove navedbe, ki jih je podal prej časopisju in v skupščini, niso točne. Dr. Peleš je izjavil, da njega ne vodi motiv, da bi obtoževal dr. Žerjavo in Jovana, to je stvar ankete, ki se sedaj vodi. Da pa je on celokupno vprašanje stavil na dnevni red, so bili merodajni ti-le pogoji:

Dr. Peleš je moral 1. decembra po zakonu o odškodnini po toči oškodovanim staviti na razpolago 10 milijonov dinarjev razredni loteriji od onih 55 milijonov dinarjev, s katerimi je posloval dr. Žerjav za prehrano. Istotako je bil dolžan, da ostanek vrne 1. decembra Narodni banki. Toda ne samo, da ni mogel tega izvršiti po zakonskih predpisih, ampak tudi ni mogel pribaviti državi te vsote, ker je 15 milijonov dinarjev izgubljenih za vedno.

Iu ni bilo več kupcev, ne naročevalcev za ladje. Nastala je kriza, ki jo naše mesto najbolj občuti. Ladjedelna industrija v Italiji ne more tekmovati z inozemsko. Pri nas stane tonelata ladijskega prostora okrog 1700 lir, a v inozemstvu 400 lir. Pod temi pogoji je umevno, da je težko delati. Vlada je svojčas obljubila in deloma nakazala nekaj podpore ladjedelnim. Tudi Tržič je dobil nakazano, deloma izplačano preko 100 milijonov lir. Toda ta denar bo kmalu porabljen in potem obstoji nevarnost, da se bodo naše ladjedelnice zaprele ali pa omejele samo na popraviljanje manjših ladij.

Dalje je tu še čistilnica riža, ki

sedaj zaprta, pred vojno pa je šlo skozi njo do 12 velikanskih parnikov riža na leto.

Tako stoji torej z industrijo našega mesta. Brezposelnost in revščina je zelo občutna. Tega žalostnega dejstva ne morejo zabrisati nobene slavnosti, ne zastave, ne govori in tudi ne obljube. In dokler se temeljito ne izpremeni vladna politika v teh krajih, ni misliti na boljše čase. Manj politike in več gospodarske pažnje bi trebalo. Za danes pa je šovmističen nacionalizem in lažjatriotizem zelo na potu novi potrebi reorientaciji. Ko se bo to zgodilo, bo morda drugače, ta izprememba p iteone triti tudi prepozno.

Škoda po poplavih.

Beograd, 13. decembra. (Z) Po poročilu komisije, ki jo je ministrstvo za poljedelstvo odposlalo v Slovenijo, da oceni škodo, ki so jo napravile zadnje povodnje, se vidi, da znaša vrednost uničenih pridelkov in drugih predmetov 18 milijonov dinarjev. Na Hrvatskem znaša škoda 35 milijonov dinarjev.

Kancelar Marx o kritičnem položaju Nemčije.

Vlada namerava prositi inozemstvo za pomoč.

Berlin, 13. decembra. (O) Državni kancelar Marx je izjavil zastopnikom inozemskega časopisja, da Nemčija ne misli na nobeno revanšo. Nemčija si želi svobodno Evropo brez nasilja nad posameznimi narodi. Kdor danes podpira Nemčijo v gospodarskem oziru, izvršuje le humanitarno dolžnost. Položaj v Nemčiji je vedno slabši. Zlasti je veliko pomanjkanje med revnejšimi sloji. Izboljšanje položaja je odvisno predvsem od rešitve reparacijskega problema. Državni kancelar se v svojih izjavah ni dotaknil Francije.

Berlin, 13. decembra. (O) Finančni položaj Nemčije je kritičen. Vlada razpolaga le z 900 milijoni rentnih mark. Na vsak način bo morala vlada prositi za novo posojilo pri »Renten-

banki«, kar bo imelo zopet neugodne posledice. Vlada se namerava obrniti na tuje države s prošnjo za finančno pomoč.

Zasedeno ozemlje.

Berlin, 13. decembra. (K) Državni kabinet se je ponovno temeljito posvetoval o položaju v zasedenem ozemlju in je sklenil, da se v zasedenem ozemlju ne upelje uradno rentna marka, ker obstoja nevarnost zaplenbe in pa ker je premalo fundirana. Dalje je sklenil, da polagoma preneha z oskrbovanjem mezdnih delavcev, kakor tudi jetnikov in izgnancev. Sklenjeno je bilo dalje tudi, da se zaradi drugih vprašanj v zasedenem ozemlju čimprej stopi v neposredna pogajanja z zasedbenimi oblastmi.

Italijanske intrige.

Italijanske mahinacije proti Mali antanti.

Beograd, 13. decembra. (Z) Današnja »Pravda« prinaša brzojavko iz Varšave, po kateri je dospel v Varšavo novi madžarski poslanik Aleksander Beliczka. Njegov dohod je vzbudil pozornost v političnih krogih, kjer se sodi, da je došel na ta položaj zato, da se vzpostavi čimboljše zveze med Poljsko in Madžarsko, v čemer so imeli njegovi predniki prav malo uspeha. Hkrati s spremembo v madžarskem poslaništvu v Varšavi je prišlo tudi v italijanskem poslaništvu do spremembe. To je zanimivo, ker je znano, da je italijanska politika orientirana proti Mali antanti in gre za vzpostavitev zveze med Poljsko, Madžarsko in Romunijo.

Novinarji pri g. Pašiču

Beograd, 13. decembra. (Z) — G. Pašić je danes popoldne sprejel predstavnike Jugoslovenskega novinarskega združenja, ki so mu izrazili želje novinarjev. G. Pašić je pridržal novinarje pri sebi nad pol ure.

Prazno upanje opozicijonalkov.

Beograd, 13. decembra. (Z) »Samouprava« priobčuje članek pod naslovom »Prazno upanje«, v katerem piše: Opozicijske stranke od časa do časa poskušajo napraviti kolektiven pokret, da bi si tako olajšale svoj parlamentarni položaj. To je bila tudi misel Ljube Davidovića, ki bi bil rad ustvaril opozicijski blok, ki bi s sodelovanjem vseh opozicijskih strank dovedel vlado do padca. Ta račun pa je bil napačen, najprej že s stališča navadne računice; kajti opozicijske stranke tudi že sedaj složno glasujejo proti vladnim predlogom. Pa tudi to skupno glasovanje dosedaj ni moglo zrahljati stališča vlade, kaj še da bi jo bilo zrušilo. Opozicijski blok mora najti že kaj drugega in ne samo sodelovanje pri glasovanju. Izgleda, da se kaka pozitivna in konstitutivna skupnost Spahovcev in Koroščevega kluba z ljudmi g. Davidovića da težko izvesti. Te tri stranke so bile dosedaj daleč druga od druge, pa bi bilo čudno, da bi se mogle sedaj brez globljih pretresljajev zediniti in približati.

Položaj na Grškem.

Atene, 13. decembra. (Atenska agentura.) Odposlanstvo republikanske stranke je zaprosilo Plastirasa, naj se vlada še pred volitvami odloči glede odstranitve dinastije iz Grčije. Plastiras je izjavil, da vlada ne more svojega sklepa spremeniti. Vprašanje vladne oblike se pred volitvami ne more rešiti. Po volitvah bo pa poklican narod, da se izjavi ali za monarhijo ali za republiko.

Slabe nade za pacifiste

Pariz, 13. dec. (D) Britanski admiralat objavlja posamezne točke vladnega pomorskega programa. Anglija izgradi brez odlašanja 17 lahkih križark, ki bodo nadomestovale stare križarke tipa »Caunty«. Naročilo prvih deset križark se izvrši že prve dni v januarju. Vsaka križarka je proračunana na en milijon 750 funtov šterlingov. Nove križarke se bodo gradile večinoma v ladjedelnicah v Sheffieldu in Glasgowu.

Nove volitve v Italiji.

Pariz, 13. decembra. (B) Listi objavljajo vesti iz Rima, ki potrjujejo, da namerava Mussolini izvršiti nove volitve v mesecu aprilu.

Stavka poštlnih nameščenecv v Avstriji končana.

Dunaj, 13. decembra. (K) Med pododborom za zakonski načrt o reformi plač in med zastopniki organizacij državnih nameščenecv so se do jutranjih ur vodila pogajanja. Zedinili so se na sporazum, po katerem se konča stavka v poštnem, brzojavnem in telefonskem prometu. Poštni promet je bil že dopoldne vzpostavljen, krajevni telefonski promet na Dunaju in v Gradcu pa se je pričel zopet šele popoldne. Telefonski promet med Dunajem in zveznimi glavnimi mesti se otvori najbrže šele jutri.

Kovinarska stavka v Avstriji.

Gradec, 13. decembra. (K) V Gradcu in v srednji Štajerski je izbruhnila predvečerajšnjim stavka kovinarjev. Položaj je danes še nespremenjen. Posebnega se ni dogodilo.

Nemiri v Mehiki.

London, 13. decembra. (W) Po poročilih iz Mehike so v nekaterih provincah izbruhnili nemiri. Zato je predsednik Obregon odšel iz mesta, ki je mirno, da pregleda armado.

Zadnja inozemska poročila.

Ameriški zastopnik v odboru izvedencev.

London, 13. decembra. (W) Kakor poročajo listi, bo Zedinjene države zastopal v odboru izvedencev nekdanji višji finančni uradnik Davis.

Novi ameriški poslanik v Londonu.

Washington, 13. dec. (W) Senat je potrdil imenovanje Kelsogga za poslanika v Londonu.

Obnovljen vsenčiliščni pouk v Rimu.

Rim, 13. decembra. (K) Vsenčilišče je zopet odprto. Pripetilo se ni nič posebnega.

Današnje prireditve.

V Ljubljani:

Drama: »Mogočni prstane«. Red E.
Opera: Zaprtó.
Kino Matica: »Dan plačila«.
Kino Ideal: »Hči cunjarjeva«.
Kino Tivoli: »Lya Mara«.
Kino Ljubli. dvor: »Lavina«.

Nočna lekarniška služba v Ljubljani:
Tekoči telefon: lekarna Sušnik na Marilinem trgu in Kuralt na Gosposvetski cesti.

Seja ministrskega sveta.

Demisija prometnega ministra. — Proračunske dvanajstine.

Beograd, 13. decembra. (S) Danes popoldne je imel ministrski svet sejo. Na tej seji se je diskutiralo o novostvarjeni situaciji v radikalnem poslanskem klubu, ki se je izjavil proti zakonikemu predlogu glede ustanovitve broderskega sindikata. Ker je o tej stvari že bilo dovolj diskutirano, je ministrski svet sklenil, da o tem končno odloči ministrski predsednik Pašić. O podani ostavki prometnega ministra dr. Jankovića ni znano, ali je bila sprejeta. — Dr. Janković ni prisostvoval seji ministrskega sveta. Za tem se je diskutiralo

Proračunske dvanajstine.

Protest opozicije. Dvanajstine sprejete.

Beograd, 13. decembra. (S) Danes popoldne ob 3.30 se je nadaljevala seja finančnega odbora. Na seji so se pretresale proračunske dvanajstine v podrobnosti. O prvem oddelku dvanajstine so govorili poslanci Veseljanić (SLS), Žebot (SLS) in demokrat Sokić. Predlagali so, da se kuluk in izredni davki ukinejo. Finančni minister je izjavil, da ne sprejme njihovih predlogov. Nato se je prešlo na diskusijo o drugem oddelku, ker je bil prvi oddelak sprejet z večino glasov. Pri drugem oddelku je demokrat Pera Marković ostro napadel proračunske dvanajstine in tudi zahteval ukinitve kuluka. Minister financ je izjavil, da predvidene izdatke v dvanajstinih za odkup južnih železnice črta iz dvanajstine, ker je minister za promet v ostavki, Žebot in Pušanj (SLS) sta zahtevala 30 milijonov dinarjev za pomoč oškodovancem po poplavi in da se ta znesek sprejme v dvanajstine. Minister financ je v imenu vlade izjavil, da tega predloga ne more

na seji o dvanajstinih, in je vlada sklenila, da se v soboto popoldne stavi na dnevni red v narodni skupščini pretrase poročila finančnega odbora o dvanajstinih. V terek bo prihodnja seja narodne skupščine, na kateri bodo dvanajstine definitivno sprejete. V pondeljek se skupščina ne bo sestala, ker je ta dan rojstni dan Nj. Vel. kralja. Pretresala so se tudi razna resorčna vprašanja in je bil odobren kredit ministru za pošto in telegraf ter je bil minister za socialno politiko pooblaščen, da sme še za tri leta dati predloge socialnim revežem.

sprejeti zaradi tega, ker se ni dovolj jasna višina škode, ki jo je treba povrniti narodu. Poslanec Veseljanić je zahteval, da se sprejme v dvanajstine znesek treh milijonov dinarjev za regulacijo Drave. Govorila sta še Budisavljević in Toma Popović. Minister financ je izjavil, da v imenu vlade tudi tega predloga ne more sprejeti. Nato je v imenu opozicije demokrat Sokić prečital izjavo, v kateri hoče opozicija ugotoviti, da so dvanajstine predložene za 24 ur, da je opozicija bila lojalna in da v svojih minimalnih zahtevah ni bila zadovoljena. V znak protesta zapusti celokupna opozicija zborniško dvorano. Nato je predsednik stavil proračunske dvanajstine na glasovanje odboru in so bile sprejete z 18 glasovi. Potem je predsednik objavil, da določa prihodnjo seja finančnega odbora za jutri popoldne. Na dnevnem redu bo pretrase zakonskega predloga o zadolžitvi za 300 milijonov dinarjev in kot druga točka pretrase proračuna ministrstva za vere.

Nesoglasje med demokrati.

Beograd, 13. decembra. (B)

Glavni odbor demokratske stranke je imel danes popoldne sejo, na kateri se je nadaljevala diskusija o programu stranke. Pretresal se je tudi slučaj, ki se je o priliki volitev zgodil v topliškem okrožju, kjer so se pojavile štiri demokratske kandidatne liste. Izbran je ožil odbor, ki bo to zadevo preizkušal. V odboru so Agatonović, Sokić in Dukanać. Na tej seji se je opazilo nezadovoljstvo pri poslancih, ki pripadajo frakciji Davidovića in frakciji Pribevića zaradi nesoglasja v gotovih vprašanjih. Krizman je dal ostavko na članstvo v ožjem odboru, ki ima nalogo, da izvrši vse priprave za kongres.

Naši Nemci in inozemstvo.

Beograd, 13. decembra. (S) Na včerajšnji seji skupščine je napadel poslanec Škulj (SLS) o priliki svojega govora o konvencijah z Avstrijo nemški poslaniški klub, da Nemci delajo na razširjanju pangermanizma, da vzdržujejo tesne zveze z Dunajem in Berlinom, da dobivajo direktive iz Nemčije in Avstrije in da zato zaslužijo kazni. Zaradi tega je danes popoldne dr. Krafić predsednik nemškega poslanskega kluba sklical sejo svojega kluba in po tej seji sporočil novinarjem komunikne, v katerem nemški poslanski klub odločno demantira, da bi imel kakršnokoli zveze s kako inozemsko organizacijo.

Carina na kožne izdelke v Sloveniji.

Beograd, 13. decembra. (S) Danes popoldne pred pričetkom ministrske seje je dr. Korošec pripeljal deputacijo industrijcev iz Slovenije, na čelu g. Pollakom in Jakikom k ministrskemu predsedniku g. Pašiću. Gospod Pašić je poslušal deputacijo, ki je zahtevala, da se vprašanje carine na kožne izdelke v Sloveniji uredi na drug način, ker tako kožna industrija v Sloveniji trpi znatno škodo. Deputacijo je sprejel po konferenci finančnega odbora tudi finančni minister dr. Stojadinović.

Jugoslovenska Matica.

— Potom Jugoslovenske Matice so darovali za Vestfalske Slovence: g. Kosta Ivanović, carinski nadzornik v p., Ljubljana, 100 Din. Davorin in Klementina Vukšić, Velika Nedelja, 50 Din. — Posnemajte! Ob III. obletnici Rapalla je prejela Jugoslovenska Matica še sledeče zneske: Solsko vodstvo Gor. Logatec Din 120; Begunje pri Lescah Din 212; Kal pri St. Janžu Din 40; Koroška Bela Din 194.75; Bočna Din 57; Tržič Din 284.50; Sv. Peter pri Ljubljani Din 51; Mala Nedelja Din 8.25; Begunje pri Cerkljici Din 250; Planina Din 107.25; Urec Din 56; Sv. Bolfen na Kogu Din 87; Velika Dolina Din 110.75; Hotiza Din 80; Stanič Pepca, Sv. Križ pri Kostanjevici, nabrala Din 33; Sabec Ela, Kal pri St. Janžu Din 25; Javornik Josip, Tržič, nabral na občnem zboru Slovenskega bralnega društva Din 161; Lenko Fran, Polzela, nabral na Miklavževem večeru Dramatičnega društva Din 250; Viktor Šinkovec, Zabuškova, nabral na godovanju učitelja g. Fr. Razpotnika Din 160; neimenovani v Ljubljani Din 500. — Živeli darovalci! — G. Milčinski, Ljubljana, je odstopil Jugoslovenski Matici znesek Din 232 kot tanieme prve predstave Mogočnega prstanca. — Iskrena hvala!

Sokolski vestnik.

— Savezni dan Sokola Moste. V prid I. S. S. se uprizarji v nedeljo 16. t. m. ob pol 20. uri Spicarijev »Pogumni Tonček«. — Zdravo!

Nova orijentacija Italije?

Znani italijanski profesor Enrico Ferri, ki je sicer socialista, stoji na strani Mussolinija in propagira ustanovitve nove nacionalno - socialistične stranke. Bržkone bo potegnil za seboj del socialistov in na ta način ojačil fašistovsko vladu, katero tudi sicer popolnoma odobrava v dolgem razgovoru z dopisnikom »Echo de Paris«.

Za Ferrija je tudi značilno, da pripo-roča Italiji najprej vzpostavitev dobrih odnosov z državami severno Alp, torej z Nemčijo, ker upa Italija tjakaj izvažati svoje poljske pridelke. Ta izjava je nepričakovana, ker se je doslej vedno čulo, da je treba Italiji tržišča za industrijsko blago in pa tržišča v balkanskih državah. Toda besede izkušnega politika in profesorja niso brez-pomembne in zdi se, da prikazujejo novo orijentacijo italijanske politike napram Nemčiji.

To misel potrjuje tudi pogodba s sovjetskimi Rusijo. Seveda to ni dežela, kamor bi mogla Italija izvažati svoje poljedelske pridelke. Toda Italija ne more imeti prevelikega upanja, da bo mogla dobavljati v Rusijo veliko svojega industrijskega blaga. Kajti Českoslovaška, ki je sklenila sličen dogovor s sovjetsko Rusijo že pred dvema letoma, je izvozila v Rusijo leta 1922 le za 300.000 rubljev blaga in letos komaj za 40.000 rubljev, kar ne dosega niti enega odstotka českoslovaškega izvoza.

Se bolj pa je čudno, da je sklenil to pogodbo Mussolini, voditelj stranke, ki je komunistom najbolj sovražna. Čudno je, da bi on verjel, kakor je izjavil v svojem govoru v parlamentu, dobri volji boljševikov in da bi pričakoval pri-jaznih odnosov od vlade, ki v svojem časopisju vedno grdi buržuazne vlade in zlasti še fašistovsko. Znano je, da mirne boljševiki Francijo, kot »latinsko sestro« Italije. Tudi je znano, da je izdelala sovjetska vlada orožje in letake za Nemčijo, da se pripravi revanžni udarec Franciji, kadar pride ugoden trenutek.

Kljub temu pa se pogaja Mussolini v Rusiji s tovariši onih komunistov, ki jih je on in njegova stranka v Italiji pretepala in ubijala, ter je celo rekel, da ne vidi nobene ovire de iure priznati sovjetsko vladu, s čimer bi izpolnil glavno zahtevo vseh evropskih komunistov.

Sedanje spletke mednarodne politike bi bile nerazumljive, ako ne pristanemo na to, da je to nova konstelacija evropskih držav in da skuša Italija, to je Mussolini, pridobiti si kakor koristi v grozeči svetovni nevihti.

Iz boljševiške Rusije.

Pregled knjižnic.

Sovjetski urad za prosveto pregleduje vse knjižnice in konfiscira vse knjige protirevolucionarne vsebine. To so pred vsemi dela Vladimirja Solovjeva, Spenserja, Schopenhauera, Nietzscheja in nekatera dela Leva Tolstega.

Omajen vpliv Trockega.

Na zasedanju predsedništva izvrševalnega odbora ruske komunistične stranke, ki se je vršilo te dni v Moskvi, je prišlo do spora med Trockim na eni strani ter Buharinom in Zinovjevom na drugi strani. Medtem ko se je Trocki potožil za to, da je treba oboroževanje omejiti ter opustiti misel na vojskovanje, sta zahtevala Buharin in Zinovjev nadaljnje oboroževanje in pomnožitev rdeče armade. Z Buharinom in Zinovjevom je potegnala večina članov predsedništva. In zato se govori, da je Trockega vpliv omajen.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

DRAMA.

Začetek ob 8. uri zvečer.

14. decembra, petek: »Mogočni prstan«. Red E.
15. decembra, sobota: ob 3. uri popoldne »Judite«; dijaška predstava.
16. decembra, nedelja: ob 3. uri popoldne »Ugrabljeni Sabince«; ljudska predstava. Ob 8. uri zvečer »Osma žena«. Izv.
17. decembra, ponedeljek: »Nju«. Red C.

OPERA.

Začetek ob pol 8. uri zvečer.

14. decembra, petek: Zaprt o.
15. decembra, sobota: »Mignone«; gostuje ga. Wesel-Polla. Red F.
16. decembra, nedelja: »Gorenjski slavček«; slavnostna predstava.
17. decembra, ponedeljek: Zaprt o.

— Ljudska visoka šola v Ljubljani priredi v nedeljo dne 16. t. m. ob 10. uri popoldne v zborniški dvorani na univerzi javno, vsakomur dostopno, predavanje o naslednji temi: O socialno-vzgojnih nalogah srednje šole. — Predava g. viš. šol. naz. prof. Weste. — Vabimo vse, ki se zanimajo za to važno vprašanje sedanjega časa; zlasti pa stariše in vzgojitelje.

— III. muzikalno predavanje za gojen-ce ljubljanskih meščanskih, srednjih in strokovnih šol. V nedeljo dne 16. t. m. ob 11. uri popoldne se vrši III. muzikalno predavanje, ki nosi naslov »Arlja« in kojega spored izvajata operna pevka ga. Vilma Thier-ry-Kavčnikova in operni pevec Marij Šimenc. Ker je to muzikalno predavanje skoro že popolnoma zasedeno, se to predavanje ponovi v ponedeljek dne 17. t. m. ob 11. uri popoldne ter je obisk prigraditi Matični knjigarni do sobote, 15. t. m. zvečer. Ponovitev se potem razglasi v nedeljskih ljubljanskih dnevnikih.

Optanti in naše občine.

Tudi nasprotniki morajo priznati sedanjosti vladi, da se trudi, kolikor le more, goče zaščititi interese lastnih državljanov pred tuji. V tem pogledu je izšlo zadnje čase že več odlokov, ki niso ostali samo na papirju, kakor je bila žal večkrat navada za časa koalicijske vlade, ampak se tudi izvajajo. Seveda so ti odloki neprijetni za tiste, katerih se tičejo.

Po osvoboditvi je ostalo na našem ozemlju mnogo tujcev, posebno v obrti in industriji. Ti ljudje so imeli udobno, dobro plačano mesta in poleg službe so bili eksponenti prejšnjih razmer proti našemu domačemu življu, nad katerim so zapovedovali. Vzgojeni v nam nasprotnem duhu, se seveda po veliki večini niso mogli prilagoditi novim razmeram, ampak so ostali po mišljenju in čustvovanju stari nasprotniki našemu narodu in državi. Precej tujcev se je pa tekom let tudi priselilo med nas, ne radi tega, ker bi jim bilo ni ljubi, ampak zato, ker se je pri nas boljše živelo in zaslužilo nego drugod.

Naša država do sedaj ni občutila velike nadloge, ki je zadelo celo največje in najmočnejše države, t. j. brezposelnost. Mogočna Anglija se še danes bori s tem neljubim pojavom, medtem, ko je bilo pri nas živahno in veselo vrvežje po vseh obratih in je decima še sedaj. Zato se nismo branili tujcev.

A sedaj je drugače. Razmere so se ustale, denarna kriza pritiska na marsikak, v naglici na pesek zgrajen, obrat, da mora omejiti svoje proizvajanje. Vsled tega ne potrebujemo toliko delavnih moči in je seveda docela in edino pravilno stališče, da mora dobiti v lastni državi najprej domačin zaslužek in kruh in v drugi vrsti pride šele tujec v poštev. Vrh vsega moremo računati tudi s tem, da se vrnejo tisoči našega delavstva iz tujine, kjer ne morejo vzdržati vsled obupnih razmer. Tudi tem bo treba preskrbeti kruha.

Iz vsega tega je razvidno, da je v prvi vrsti gospodarski moment, ki silil vlado k odločnim korakom proti tujcem. Prav nič manj važen pa ni seveda politični moment, o katerem pa danes ne bomo zgubljali besed. Saj imamo dovolj izkušnji in vpogleda med te ljudi in predobro vemo, kako smo jim pri srcu mi in naša država.

Vsak optant mora imeti od kake občine zagotovilo, da ga sprejme v svojo domovinsko zvezo, če mu ministristvo podeli naše državljanstvo. Tako je bilo pri veliki opci in isto je sedaj, ko je prisiljena državna uprava na tujce. In naše občine so bile — zlasti na severni meji in v industrijskih krajih — kaj radodarne s temi zagotovili in so prav tako radodarne sedaj. Optanti so bili in so še sedaj navadno taki ljudje, ki so opravljali in zavzemali boljša mesta ter so imeli nad nami moralno premoč. Zato se jim pripristi občinski možje niso ustavljali. Nekaterim občinskim svetom pa je bilo iz političnih ozirov prav ljubo, da so mogli dati čimveč tujcem taka zagotovila. Mnoge občinske zastope zlasti na deželi je prevaril denar, ki ga je moral položiti optant za sprejem v domovinsko zvezo. Prav redki občinski zastopi so pa bili, ki so se zavedali popolnoma dalekosežnosti tega koraka in res prevdarili, komu so dali zagotovilo v občinsko zvezo. Največ si jih je umilo po dani zagotovilni roke, češ, vso odgovornost nosi sedaj ministristvo.

Temu pa ni tako. Odgovornost za take korake in za vse posledice nosijo v prvi vrsti občine. Te morajo dotičnika, kateremu dajo zagotovilo, poznati bolje, nego ga pozna g. minister. Ravno iz tega vzroka pa zahteva ministristvo zagotovilo od dotičnih občin. To ni nikakoli gola formalnost, kakor se navadno misli, ampak mad vse važen predpogoj. Kdor nima takega zagotovila, ta sploh ne more vložiti prošnje in mu torej ministristvo ne more podeliti državljanstva, pa naj se še toliko in z vsemi mogočimi sredstvi pritiska nanj. Zato bi si pa morale naše občine dobro ogledati vsakega tujca, predno mu dajo tako zagotovilo.

Pomisli bi morale pa še na nekaj. Navadno se občine izgovarjajo pri podelitvi zagotovila na to, da dotičnik ne pride nikoli občini v breme, ker živi v povoljnih gnetnih razmerah. Kaj pa njegovi nasledniki? Kdo prevzame za te garancije, da ne bodo nekoč še dotični občini v breme?

Je pa še splošen gospodarski socialni moment, ki pride pri tem v poštev. Kolikerkim tujcem damo zagotovilo sprejema v domovinsko zvezo, prav tolikim domaćinom zabranimo pot do boljših in ugodnejših mest. Ti tujci bodo torej še nadalje zavzemali svoja mesta, medtem ko jim bodo domačini še nadalje tlačnili. Na prvi pogled se morda to vidi marsikomu malenkost, A če pomislimo, koliko imamo takih tujcev v naši državi, ki odjedajo domaćinom boljši košek kruha, potem ni to nikakoli malenkost.

Macdonald sestavi novo vlado?

Resolucija labouristov. — Samodelavska vlada?

London, 13. decembra. (B) V zvezi s sklepom Baldwin, da še nadalje ostane na vladi, je izvrševalni odbor delavske stranke pretresal položaj stranke in mere, ki jih je treba ukretniti. Po daljši diskusiji je bila sprejeta ta resolucija: Nacionalna delavska stranka z zadovoljstvom poudarja dejstvo, da je delavska stranka po volitvah postala najmočnejša in najglavnejša opozicijska stranka. Ona bo v spodnji zbornici še nadalje vodila politiko opozicije proti vladi. Delavska stranka je po svojem izvrševalnem odboru izjavila, da ne bo stopila v koalicio z nobeno stranko in v nikaki obliki, ker misli, da bi na ta način kompromitirala bodočnost stranke. Delavska stranka se bo oprijela s polno odgovornostjo uprave države in njene usode samo v tem slučaju, ako more sama

in neodvisno izvajati svojo politiko. Resolucija stranke je odobril tudi kongres predstavnikov delavskih sindikatov. Nato je izvrševalni odbor pretresal predlog Hendersona o volilni administraciji stranke za slučaj novih volitev.

Pariz, 13. decembra. (B) Javljajo iz Londona, da je izvrševalni odbor delavske stranke sklenil, da stranka prevzame eventualno misijo za sestavo kabineta, toda brez vsake koalicijske. Člani vlade, ki so propadli na volitvah, bodo ostali začasno na vladi.

Pariz, 13. decembra. (B) Javljajo iz Londona, da vlada ne bo iskala podpore liberalcev. »Reuter« doznava, da vladin program za bodoče zasedanje parlamenta ne obsega Baldwinovega carinskega predloga, a da bo obsegal mere glede ratifikacije sklepa carinske konference v svrhu razvoja trgovine.

Posojilo Madžarski.

Pariz, 13. decembra. (B) Podobor Društva narodov, ki ima nalogo proučiti sredstva za finančno obnovo Madžarske, je proučeval politična in tehnična vprašanja, ki so v zvezi s to obnovo. Podobor je sklenil, da izkoristi srečne izkušnje, ki so bile dosežene o priliki finančne obnove Avstrije, in je pozval Malo antanto in grofa Bethlena,

da se sporazumejo glede dveh načrtov zapisnika političnega dela. Finančni odbor bo jutri nadaljeval s predstavniki Madžarske, Českoslovaške, Rumunije in Jugoslavije proučevanje tehničnih vprašanj in bo sestavil o tem protokol. Navzoč je tudi g. Gjurić, delegat kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Iz prosvetnega življenja.

Ljubljanska drama.

OSIP DIMOV: »NJU«.

Vsakdanja tragedija tragedije. — Režiser g. Boris Putjata.

Kot so Antona Čehova igre skromne po dejanju in bogate v notranji vsebini, je tudi Osipa Dimova vsakdanja tragedija »Nju« (1909) (Njuša, Njura) niz polglasnih slik in izraz čudovitih rahle ruske pesniške duše, do najnežnejših nijans besednoskopo podane duševna drama ljubeče žene, neporojene za kompromise. Igra je prevedena na razne jezike. Tudi dunajski Reinhardt jo je uprizoril. »Dejanja« skoro ni. To breztelesno borenje ljudi, to silno dogajanje med stavki, ta kratkost in preprostost jezika — to je lastno le ruskemu značaju. Za besedami se vrši dejanje. V nemih slikah je vihar. V vsakem gibu mnogo neizrečenega. Vsaka preglasna beseda moti. V polmraku se ljubi, bori...

Nekaj podobnega je že hotel povedati Wildgans. Po dunajski v »Ljubezni«. Koliko je bilo treba, da je h koncu pesnikovo povedal, da ni »dognal« svojih ljudil Werdegast zabava po devetih letih zakonskega življenja Ano... Duhovičevine, bordel, zakonska postelja... Rekviziti...

Dimov pa pravi: Nju, soprog, On. Po devetih letih zakona. Kot Wildgans. Na plešu spozna Nju »njega«. Mož ji je kot mrzla voda, vsako iskrico pogazi v njej. Ta mož gleda s senčnikom nad scem življenje krog sebe. In to srce hrepeni po — čaju, raduje se, da dobi upehano in od plesa vzburi soprogo v svoje roke. V čast mu je, da pisatelj dvori ženi... Ta žena tehta moževa ljubavna pisma — in jih najde lahka. In mož gleda mimo. »Izročam ti svojo mladost, varuj jo. Enkrat jo bom zahtevala nazaj.« (Nju možu). Toda tudi »On« gre le mimo... Pameten je in semintja zadeklamira. Toda — pomlad je splavala nekaj trenotkov nad zemljo. Tega ni vedel nihče, samo ženska

srca... In to ni vedel ne soprog, ne »On«. Vedela pa je Nju, ona, ki je slutila življenje po smrti... Po tisti zvezki smrti ji je bilo dano postati mati svojega hrepenenja. V cilnični samozadovoljnosti se smehljala mož, ko pride Nju s plesa: »Gospodje se trudijo le zame...« Nju pa se je že odločila. »V moji bližini igra lajna.« To je lajna neskončnih ur... To je lajna Njušnega dneva... Ura tik-taka... (III.) Nema scena. »Da, pisma lahko še ožive.« Nevidno, sanjsko — kot bi čital Cankarja — zaživljuje Nju in »On«. Toda — vsako srečanje v življenju se nam zdi prepozno. Senca paralelograma okna v Njušini sobi se zožuje, gine... »On« deklarira naprej — mož skrči pesti in tava za njo in je ne spozna. Čudokrasna je scena s sinčkom Kostjo (VI.) pri telefonu. Nju ostavi dom in najme mebrilano sobo. »On« koncipira — napčni Eilert Lövborg roman »Oba svetovna tečaja«. In ji ponuja zakon. Mož teclja: »Naj ostane vse po starem...« V praznino gleda »On«. Tedaj se Nju izpove: »Hotela sem, da bi razumel mojo dušo in ti nisi ničesar razumel. Ljubi, ti neumi, tako si pameten in vendar tako neumen. Prišel si in si mi uničil življenje; sedaj nimam ničesar več...« Semintja zadiski »on« po dvostvoru Braeka in Lövborga... Ta »Nju« pa ni Hedda. Brez laži in zlaganega ponosa izvoli »nekač višjega«.

Zadnje slike so navidez nepotrebne. Oče in mati Njušina govorita o smrti hčerke. Tako naivno-dobro. Mož naroča venco za umrlo ženo in se prepira za ceno s pomočnikom. Sloki gospod in dama: konvencionalno žalovanje. Bela krsta. Nad vsem pa živi mrtva »Nju«. Zaslužila jo je mati, »stara dama«, ko čita njen dnevnik: »V duhu vidim našo liho, jedlino sobo, uro in rumeno omaro. Poslavljam se od vas, vi stari znanci, ljubljani vas. Mati, pozdravi v slovo našo ljubo veliko mizo in vse stole in mojo sobo. Posebno mojo sobo, mati. Zvečer, ko oče že spi, takrat idi v teml v mojo sobo, ne boj se in božaj mi moje stene in okno. Povej jim, da me ni več, in da jim želim mnogo, mnogo dobrega. Koliko sem presenjala v tej sobi in čakala na svojo

srečo... O, mati, mati, jaz sem tako sama. Ko umrem, potem se vrnem nazaj k vam. Kadar bosta vidva, moja ljuba, dobra starčka, tako čisto sama in bosta jokala za mano, potem bom stopila tiho za svojo stol, stara dama. In tiho nežno te bom božala po tvojih sivih lasih, da ne boš nič opazila.«

Ruski konec »Ljubezni«, zvenceča balalaika iz daljave v žalostnih, megljenih dneh. Zadnji stavek pesmi o globokem, zadržanem litemu... Priprosto. Govoreč s silnim jezikom k človeku. In v tem je vsa stvar.

Upriporitve. Ali je bila to ena zlitina vseh teh ljudi: On, mož, Nju, Marija, mati, oče, Kostja? Ta igra je povečini propadla: ni vsako uho — in »srce« za instrumente... No, pri nas...

Nju g. Šaričeve je bila igralsko dobra, v prvih slikah živa kocka, v sceni s sliko »njega« globoka — toda neruska. To je bila njena Nju. Soprog je spominjal na Rogožina. Stavke je sekal, butal iz sebo. Večkrat je to povzročilo smeh (publika izven!) — toda kljub temu... Saj je mnogo filistrske krvi v tem človeku. Ko se pogleda za venco, moleduje, ker se ne spozna itd. Ampak semintja se zamislil, postane mehak: ne smešen. »On« (Rogoz) je povdaril vnanjo stran. Večinoma je užitek pri nesrečnih zakonskih žedah. Niti iskricke kakega Lövborga. Deklamiral je dobro (zagna sliko). Lipah ni za sentimentalne stvari. Preveč jasna je njegova igralska notranjost. Polonji v obleki starega ruskega očeta, čitalec v »Idiotu! Šepetajoča poezija nežnega dela je mnogokrat splavala. O tipih iz postranskih — pri ruskih stvarih zelo važnih osebah — ni bilo mnogo čuti. Mali Kostja je bil dobro dresiran. Ko dostane... Ali nimamo zrelejših otrok? Scenerija je se omejila na najnujnejše. Lepa je slika pri oknu (II.). Mnogokrat obvisi vse v zastorih... V celoti je imenovit predstavo dobro. Vlogi Nju in soprog (v maski je malo groteske) sta vredni dela. Ga. Medvedova in Medven nista motila. Pri »Nju« namreč moti vsaka malenkost. Podrobneje v repriži.

Dnevne novosti.

Demokratski nacionalizem.

Zadnja »Nova Pravda« poroča o kričnem slučaju takozvanega demokratskega nacionalizma. Narodnosocialna strokovna zveza ima na Polzeli hude boje s tamkaj prisenjenimi nemškimi šovinisti v tovarni Wildi, ki je odpustila dva narodnozavedna delavca, ki nista hotela biti člana internacionalne organizacije. Po raznih brezuspešnih poskusih, da bi se ta krivica popravila, so se tamkajšnji delavci obrnili na »Orjuna«, da bi ona nastopila proti ošabnim Nemcem. Orjuna je obljubila svojo pomoč, naenkrat pa je zadelava zaspala. Zakaj? To pove dejstvo, da so dotični Nemci vložili potem demokratskega odvetnika v Celju, dr. Ernesta Kalana, tožbo proti odg. uradni imenovanemu listu, ker je list ožigal ošabnost priseljenih Nemcev. Treba je vedeti, da je velik demokrat dr. Kalan tudi odbornik Orjuna, ki kot tak zastopa nemške interese proti interesom narodno zavednega delavstva.

K temu poročilu dostavlja omenjeni list, da so postali najhujši Orjunaši baš ti isti demokrati, ki so bili vedno pasivni napram Nemcem in da so v Orjuni razni slovenski akcionerji, ki sedijo v raznih dobičkanosnih podjetjih skupaj z nemškimi akcionerji in plačajo ubogi slovenski narod. Nadalje slovenski advokati, ki funkcionirajo kot zagovorniki Nemcev, od katerih sluzijo kruh. Da taki ljudje ne morejo biti iz prepričanja nacionalisti, ampak le iz gotovih osebnih interesov, o tem ni nobenega dvoma.

— Proslava rojstnega dne Nj. Vel. kralja Aleksandra I. Predsedstvo pokrajinske uprave za Slovenijo objavlja: V ponedeljek dne 17. decembra t. l. se obhajajo rojstni dan Njegovega Velikanstva kralja Aleksandra I. kot državni praznik. V ta namen se vrši tega dne ob 10. uri slovesna služba božja v tukajšnji stolnici Sv. Nikolaja. V pravoslavni kapeli je slovesna služba božja ob 9. uri, v evangelijski cerkvi pa tudi ob 10. uri. Vsi državni uradi in oblasti naj razobesijo na svojih poslopih državne zastave. V državnih uradih in obratnih naj delo počiva, v trgovini in v drugih zasebnih obratih naj se delo ustavi vsaj med službo božjo. Po svečani službi božji v stolnici Sv. Nikolaja bo vodja pokrajinske uprave v namestniški palači sprejemal čestitke Njegovemu Velikanstvu kralju Aleksandru I.

— Spomenik kralju Petru. V Velikem Bečkereku se je pred nekaj časom sestavil odbor za postavitev spomenika pokojnemu kralju Petru I. Osvoboditelju. Odbor je sklenil, da te dni razpiše natečaj za izdelavo spomenika. Spomenik bo imel kraljev lik: razen tega bo predstavljal tudi štiri najvažnejše momente iz kraljevega življenja.

— Seje centralne uprave novinarskega združenja so se pričele v sredo popoldne. Prisostvovali so predsednik jugoslovanskega novinarskega združenja g. Krešimir Kovačič, podpredsednika g. Kostja Lukovič in Fran Smodej (obem delegat ljubljanske sekcije), tajnika g. Ante Brozović in Gavra Velikič ter delegati beograjske, sarajevske in subotičke sekcije g. M. Soklič, A. Gajalen in dr. Flamm. Po predstavljanju poročila o dosedanjem delu centralne in sekcij je bilo sklenjeno ukreniti nadaljne mere za čim čvrščejo organizacijo novinarjev in tiska in pridobiti čim večja finančna sredstva za organizacijo. Cena posameznih številki organa združenja »Novinar« je bila določena na 5 dinarjev. Po poročilu o železniških kartah dobi z novim letom vsak redni član združenja brezplačno železniško karto, za kar morajo poslati vsi redni člani po tri fotografije g. Milanu Sokliču, uredniku »Pravde« v Beogradu, ter pridati kratko biografijo. Nadalje je bilo sklenjeno, da se izdajo za novinarje posebne legitimacije, ki jih bo potrdilo notranje ministrstvo in ki bodo služile kot propustnice pri vseh oblastih v državi. Včeraj se je seja nadaljevala; obravnaval se je predlog tiskovnega zakona.

— Promocija. Na zagrebški univerzi je bil 12. t. m. promoviran za magistra farmacije g. Josip Obilak iz Ribnice.

— Arhiv Avstro-Ogrske. Na Dunaju so začeli zadnje dni obdobja iz arhiva vse one stvari, ki se tičejo naše države. Med arhivom se nahajajo tudi dragoceni predmeti, kakor n. pr. križ carja Uroša. Ves arhiv bo prepeljan v Beograd, kjer bo shranjen v ministrstvu zunanjih del.

— Katoliško bogoslovje v Beogradu. Ze konkordat med Vatikanom in prejšnjo kraljevino Srbijo iz leta 1914 je določal, da se razdeli teritorij kraljevine v dve katoliški škofiji. Prva, nadškofija beograjska, je imela obsegati vse teritorij prejšnje Srbije do londonskega in bukareškega mira 1913, druga, sufraganska škofija skopljanska, pa je imela obsegati tedaj novoosvojenega pokrajine ter bi imela sedež v Skoplju. Ta konkordat je tudi predvideval katoliško semenišče v prestolici Beogradu ali njeni bližini. Po srečno prebiti svetovni vojni pa se je beograjska nadškofija zopet razširila, ker se ji je priključil še teritorij Banata in Bačke. Da se poskrbi za zadosten naraščaj duhovskega stanu, je postalo vprašanje katoliškega bogoslovja zopet aktualno. Dosedaj prelega gotovo število gojencev letne študijske, dokler ne bo ustanovljeno bogoslovje v Beogradu. Z ozirom na to, ker je treba nadzorovati šolanje bogoslovcev, da se vzgajajo v nacionalnem duhu in da bodo sposobni, dostojno izvrševati svoj poklic, bo to bogoslovje ustanovljeno v Beogradu. Nadzor nad vzgojo v nacionalnem duhu v bogoslovju bo imel neposredno minister za vero, radi česar je tudi najprikladnejše, da se zgradi semenišče v Beogradu. Izobrazbo semeniščnikov bodo vodili sposobni profesorji.

— Ustanovni občni zbor Društva za gojitve trezvenosti v Ljubljani se vrši v torek dne 18. decembra ob 17. uri v predavalnici zavoda za soc. hig. zaščito dece Lipičeva ulica za sv. Petra vojašnico z nastopnim dnevnim redom: 1. Otvoritev, poročilo o pripravah. 2. Sprejem članov. 3. Konstituiranje odbora. 4. Določitev delovnega programa. 5. Slučajnosti. — Prosim vsa kulturna društva in korporacije, ki imajo voljo sodelovati v boju za trezvenostno misel v pobijanju pijančevanja, da pošljejo na ustanovni občni zbor svoje zastopnike. — Sanitetni šef: Dr. Katičič.

— Hrvatsko-katoliška cerkev. Ker naša vlada ni priznala hrvatsko-katoliške cerkve, so sklenili pristati te sekste, da prestopijo v staro-katoliško cerkev, s katero se tudi popolnoma strinja v svojih dogmah. Svet staro-katoliške cerkve v Avstriji je vzel ta prestop na znanje; hrvatsko staro-katoliško cerkev bo popolnoma avtonomen sestavni del staro-katoliške cerkve v Avstriji pod gornjim imenom. Ta cerkev ima svoje pristaje v Avstriji, Ameriki, Čehoslovski, Holandski, Poljski in Švici in sedaj po najnovijem koraku hrvatskih reformistov tudi v naši državi.

— Kolkovanje vlog na vojaške oblasti. Vse prošnje in vloge na vojaške oblasti je treba kolkovati s 5 dinarji ter vsako prilogo posebej z 2 dinarji. Če želi stranka pismeno rešitev svoje vloge, mora priložiti zanj kolek za 20 dinarjev.

— Zahteve dalmatinskih občinskih uradnikov. Zastopniki občinskih uradnikov v Dalmaciji so zahtevali v Beogradu ureditev materijelnega položaja občinskega uradništva v Dalmaciji, ki je sedaj zelo nezadovoljiv. Obtem so zahtevali tudi ureditev penzioniranja občinskih uradnikov.

— Prepovedan časopis. Ministrstvo za notranje zadeve je prepovedalo uvažanje in razširjanje lista »Glas Crnogorca«, ki ga izdaja Jovan Plamenac v Pittsburgu.

— Petnajstletnica obstoja praznuje Gospodarsko napredno društvo za šentjakovski okraj v Ljubljani. Dne 15. decembra ob 8. uri zvečer je v kazinski dvorani koncert, na katerem se izvajajo Beethoven, Raffi, Wieniawski, Grieg, Dvořák in Sattnerjeva »Jejteleva prisega«, kantata za mešan zbor, soli in orkester. Glasbene točke prednaša šentjakovski salonski orkester, pevske pa šentjakovski moški in ženski pevski zbor. Bariton-solo v »Jejtelevi prisegi« poje g. Lojze Sekula, dirigent koncerta je gosp. Danilo Bučar. Predprodaja vstopnic v kavarni Zalaznik. — V nedeljo 16. decembra ob 11. uri popoldne izredni občni zbor, zvečer ob 8. uri pa zabavni večer s plesom, vstopnina 5 Din. Oboje tudi v Kazini. — V torek 18. decembra v gledališki dvorani, Florijanska ulica 27/1, za jedno kot stota predstava Šentjakovskega gledališkega odra Donadinejeva drama »Brezdno« proti posebnim vabilom. — Ker je šentjakobsko društvo znano kot eno najbolj agnih naprednih organizacij, zlasti kar se tiče njegove knjižnice, gledališkega odra, orkestra in pevskega zbora, je pričakovati, da občinstvo uvažuje kot doslej velik kulturni pomen njegovih institucij in da v čim največjem številu poseti prireditve ob njegovi petnajstletnici.

— Kmetijska družba. Pokrajinska uprava za Slovenijo je razpustila glavni odbor »Kmetijske družbe« in poverila vodstvo poslov g. vlad. svetniku Fr. Zupniku. Naloga vladnega komisarja je, sklicati občni zbor družbe.

— Učiteljske v Valjevu. Prosvetno ministrstvo je odredilo posebno komisijo, ko je naloga je, da prouči vse potrebno za ustanovitev učiteljske v Valjevu.

— Provilja prodajalcem poštnih vrednotnic. Kakor poročajo »Službene Novine«, je odredilo ministrstvo pošte in telegrafa za prodajalce poštnih vrednotnic v celi kraljevini 2% provizijo.

— Zoper čečkanje po železniških vozovih. Prometno ministrstvo je izdalo odredbo, po kateri mora biti takoj odpušen iz državne službe vsak železniški uslužbenec, katerega se zaloti pri pisanju po stena železniških voz ali kateremu se dokaz, da je pisal razne čečkanje, s katerimi so te stene železniških voz popisane.

— Koliko žensk je v Jugoslaviji. Skoro v vseh pokrajinah naše države je bilo do pred vojne več moških kakor žensk. Danes imajo pa vendar ženske neznatno večino. V celi državi pride povprečno 1022 žensk na 1000 moških. V posameznih pokrajinah je to razmerje precej različno. V Medimurju pride na 1000 moških 1021 žensk, v Banatu 1041, v Bački in Baranji 1050, v Hrvatski in Slavoniji 1053, v Severni Srbiji 1085, v Sloveniji 1097, na otoku Krku in v Kastvi 1137, v Dalmaciji 1111, v Južni Srbiji 1008, v Črni gori 1006. Pomosna Bosna in Hercegovina junaška pa izkazuje kakor pred vojno tako tudi še danes na 1000 moških 957 žensk. Značilno za Bosno in Hercegovino je to, da je kljub velikim in težkim izgubam za časa vojne razmerje ostalo skoro popolnoma isto, kot je bilo pred vojno.

— Razne nesreče. Pod voz je padel konjar Franc Stučelj pri lesnem trgovcu Francu Skazedoniku v Muti. Dobil je težke poškodbe na bradi in po desni roki. — Pri razkladanju blaga si je zmečkal levo roko delavec Svarc Josip pri špediciji F. A. Uher v Mariboru. — Pri stroju za oblanje v tovarni tehtnice in strojev Čuček-Koubitz v Strnišču pri Ptuj si je zmečkal vajenec L. Brodnjak desno roko.

— Potujočemu občinstvu. Delniška družba »Putnik« v Beogradu je otvorila sedaj tudi v Zagrebu svoje glavno zastopstvo na Jelčićevem trgu 6. Pisarna daje potnikom vsakovrstna brezplačna pojasnila glede potovanj, železniških in parobrodskih zvez, kopalšč itd. in prodaja tudi železniške karte po originalnih cenah za našo državo, kakor tudi za glavne postaje v Čehoslovski, Avstriji in Madžarski. Dosedaj ima »Putnik« svoja zastopstva že tudi v Ljubljani (Tourist office, Aleksandrova c. 8), Sarajevu (Hotel Evropa), v Splitu in Dubrovniku. Centrala je v Beogradu (Luzovna banka, pasaža).

— Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani opozarja p. n. podružnice ter vse zavedne Slovence, da izda za praznike 2 vrsti razglednic, katere naj bi vsakdo uporabljal ter tako podpiral prepotrebno C. M. družbo. — Najlepše darilce za Božič našli solski mladinci je knjižnica Kr. Marko, katerega ima družba še vedno v zalogi. Starše, posebno pa šolska vodstva in učiteljsko proslimo, da opozore učence na to knjižnico.

— Celjske novosti. Smrtna kosa. Na Polulah v celjski okolici je umrl posvetnik g. Anton Božič, oče celjskega odvetnika g. dr. Božiča. — V javni bolnišnici je umrl g. Hugo Watzlawek, oče znanega fitalista g. Riharda Watzlaweka. V starosti 72 let. — Pokrajinsko steklarsko združenje v Celju so sklenili ustanoviti v nedeljo v Celju zastopniki steklarske industrije. V pripravljani odbor je bil med drugimi izvoljen tudi trgovec g. Fran Strupl. — Carinska konferenca. Gremij trgovcev naznanja, da se danes v petek vrši v ožjem obsegu druga carinska konferenca v prostorih javnega skladišča. Začetek ob 20. uri. — Mestni magistrat razlašča, da se počenši z 12. decembra ustavi do nadaljnjega oddaja električnega toka med 12. in 14. uro vsled nujnih preuredb v glavni transformatorski postaji. Ta dela so v zvezi z razširjenjem celjskega električnega omrežja. Podjetja se vsled tega pozivajo, da v tem času popolnoma prekinjejo električni stik. — V mestnem gledališču se v nedeljo dne 16. t. m. igra Wiedova veseliga 2 X 2 = 5. — Del. izobraževalna zveza »Svoboda«, pevski zbor, priredi v soboto dne 15. decembra ob 20. uri v dvorani Narodnega doma v Celju koncert moškega in mešanega pevskega zbora. — Pevodavca prof. Karel Hladky. — Sodeluje operni basist g. Emil Rumpel. — Na glasovirju prof. Oga Hladky.

— Mariborske novosti. V zmislu sklepa trgovskega gremija ostanejo vse trgovine v nedeljo 23. t. m. do 5. ure popoldne odprte radi nakupov za božice. — V noči od 10. do 11. t. m. je bil pri posestniku Pignarju v Mali vasi izvršen vlom. Dosedaj neznan storilec je pokradel več moških in ženskih oblek in razne dragocenosti v skupnem znesku čez 200 tisoč dinarjev. — Na povratku iz ruskega ujetništva je neki Hasan K. iz Sarajeva v karantenskem taborišču izvršil tatvino in nato pobegnil. Sedaj pa se je povrnil s čehoslovanskim potnim listom in z napačnim imenom v Maribor, kjer so ga prijeli in izročili sodišču. — Policija je včeraj na Vodnikovem trgu aretirala nekega Aliona Tropnika iz Pulja, ki je dan poprej vplnil v stanovanje Matilde Smidove v Pobrežju ter ukradel okrog 500 Din. v gotovini in dva zlata prstana z briljanti. Del ukradenega zneska in en prstan so našli še pri aretirancu. — V nedeljo 16. t. m. se vrši družabni večer »Bratstva« v gostilni Orovič.

— Hud zagovornik svoje žene je plačati novosadski mesar Mihaljovič. Ker so njegove sosedice v nemer opoznale o njegovi ženi, da ga vara, je stopil hudi zakonec k prvi sosedici, jo treščil ob tla, malo pretepel in pohodil z okovanimi škornji in odšel nato k drugi sosedici, katero je tudi parkrat pošteno osmuknil, istokot njeno hčer itd. Tako je obiskal vse sosedice ženske spola v hiši v enem popoldnevu in sedaj ima on in njegova žena — mir.

— Prostitucija v Beogradu se zelo širi. Te dni so konstatirali na beograjski venerični ambulanci 520 novih sifilitičnih okuženj (109 žensk in 411 moških). Najhuje so glasom statistike prizadeti delavci. Vendar je možno, da statistika ne navaja premožnejših bolnikov, ki jih zdravijo lastni zdravniki.

— Huda reč. Dalmatinski posestnik Lalič je oženil te dni svojo 12letnega sina Ignaca s 14letno hčerjo nekega svetega sosedca. Oblastva so pozvala radi tega starše poročencev na odgovor. Kaj pa bo, kadar bo zahteval odgovor ubogi Nacek, kadar se zave, kako huda reč je zakon?

— Bajne cene. Te dni so pripeljali na ribji trg v Sibeniku jegulje, ki so jih prodajali po 10 Din kilogram. Res bajna cena!

— Predrag pogreb. Okrajno sodišče v Zagrebu je kot sodišče za pobijanje dragih ne razpravljalo o slučaju, ko je pogrebni zavod v Zagrebu prekoračil dopustno ceno za pogreb III. razreda za 450 dinarjev. Kljub vsem zagovorom pogrebne družbe je sodišče izreklo obsodbo, s katero je bil pogrebni zavod obsojen na globlo 5500 Din.

— Trgovina z dekleti. Splitska policija je odkrila večjo družbo, ki se je kar na debelo pečala s trgovino z dekleti. Dekleta so zbirali iz raznih dalmatinskih krajev v Splitu in jih od tu pošiljali v Bosno, odkoder so odhajale tudi v razna inozemska mesta. S to družbo je bil v zvezi tudi trgovec z dekleti z Dunaja, o katerem smo pred časom poročali, da se je bavil s to umazano kupčijo. Policija je aretirala neko Luce Kusa in še več drugih oseb.

— Zločin stare žene in mladega hlinbica. V Bazdaru v Jablanskem srezu se je pripetil sledeči slučaj. Dne 30. septembra je bil ubit najbožatejši kmet v tej vasi. Varnostne oblasti niso mogle na noben način najti krivice. Zadnje dni pa je prišlo na dan, da se je kmetova žena, 43-letna ženska, zaljubila v svojega 19-letnega hlapca in da bi ji bilo omogočeno z njim se poročiti, je s pomočjo svojega ljubimca svolega moža spravila s sveta, nato pa z njim živela v divjem zakonu. Mlad 19-letni ljubimec pa je imel pri tem tudi svoje črne naklepe in je mislil samo na to, kako bi zdaj on svojo staro spravil na drugi svet. Vsed tega se je zvezel s svojim bratom, ki je pa tudi že s prvega bolj mislil na sebe, kot na svojega brata, pa mu je res pomagal, da sta 43-letno ženo umorila, sam pa je pred par dnevi ustrelil svojega brata, da bi na ta način postal njegov dedič. Ker pa pri tretjem umoru ni bila sreča mila, so ga varnostne oblasti našle in ga zaprle. Pri preiskavi je razodel vso zgodovino obeh umorov, ki sta tvorila predrzgovino tretjemu.

— Habsburška krona na pijačevih glavah. V nekem hotelu v Curihu je provzročil veliko iznenadenje in dosti smeha neki vinjen aristokrat, ki je imel na glavi krono, iz katere so bili dragulji že izravnani. Kmalu se je raznesla novica, da je pijani aristokrat oskrbnik imetja bivšega avstrijskega cesarja Karla, baron pi. Steiner, in da je krona na njegovi omahujoči glavi pristna krona Karla V., ki jo neprisiljiv izmaknil in jo imel na glavi občinstvu v poseh.

— Nove dopisnice. Nacionalistična organizacija je izdala dopisnice s tekstom pesnika Al. Gradnika. Cena komadu je 1 Din. preprodajalci imajo 25% popusta. Dopisnice je založila »Orjuna«, natisnila pa jih je Delniška tiskarna.

— Olaf Fönn. prilljubljeni filmski umetnik nastopi 13. 14. 15. 16. decembra 1923 v senzacionalnem igrokazu v 5. del. „Dan plačila“ KINO „MATICA“.

Novosti iz Primorske.

— Nov slovenski odvetnik v Gorici. Goriški rojak Matej Primožič, dežel. nosodni svetnik v Trstu, je bil umirovljen in je otvoril v Gorici odvetniško pisarno.

— Nesreče v Julijski Benečiji. Težak Josip Požar se je v prosti luki v Trstu težko ponesrečil. Težka bala usnja mu je padla na nogo in mu jih v gležnjih zlomila. Prepeljali so ga v bolnico. — V mestno bolnico v Trstu so prepeljali pred 3 dnevi delavca Ivana Rosiča, kteremu je pri razstreljevanju kamena na cesti, mina vrgla v obraz cel nabol, in je pri tem izgubil obe oči. Poleg tega je dobil od kamena večje in manjše poškodbe po vsem telesu.

Sport in turistika.

— Novosti iz Prage. Šparta in Slavija sta si radi izjave nekega Sp. funkcionarja odpovedali prijateljstvo. V ostalem se pa je to prijateljstvo vrtele samo okolu denarja, kajti oba kluba sta stvorila konzorcij z edino svrhu, da dobita čim več denarja. Bulla, znan igralec dunajske Vienne, vstopi v Šparto, ki objavlja v svojem listu, da je ta igralec Slovak. Praški dnevnik »28. Rijen« pripominja k temu prav dobro, da se vrši sedaj isti proces kot svoječasno s Schafferjem, katerega so prekrstili v Šparto. Šparta pravi nadalje, da pride Bulla v Prago k volakom, a »28. Rijen« vprašuje, kako je to, da Bulla pride šele sedaj, med tem ko so drugi rekruti bili rekrutovani že pred 2 meseci. Poleg vojaške službe se bo Bulla bavil z nogometom in študijem na visoki trgovski šoli. — Schaffer, čistokrven amater dunajskih Amateurov, se povrne ponovno v praško Šparto. Zanimivo bi bilo zvedeti njegovo gažo. Tudi Koželuh, ki je izstopil iz Šparte, ostane, ker so se, kakor kaže, pogodili.

Iz društvenega življenja.

— Predavanje v društvu »Soča« v Ljubljani. V soboto, dne 15. t. m., predava v salonu »pri Levu« univ. prof. g. dr. K. Ozvald o zelo zanimivi in vealektualni temi in sicer: »Telesna rast človeka od rojstva do 20 let« (ob skiptičnih slikah), naker opozarjamo člane, prijatelje in drugo cenl. občinstvo. — Začetek ob pol 9. uri zvečer. Vstop vsem prost.

— Čehoslovaci. Posledni naše výzva měla pěkný úspěch, avšak mnoho Čechoslovaků žijících v Sloveniji, nevykonalo ještě svoji povinnost národní pospolitosti. Čehoslovanská obec je zahraniční nepolitické sdružení, mající poslání výhradně kulturní a má přístup každý dobrý Slovan. Zvrne k přístupu ještě jednou a doufáme v hojně další příhlášky. Příspěvky, jež slouží kulturním potřebám obce, jsou nezapomenutelné příležitosti. Din 6.— a zápisné jednou pro vždy Din 5.—. Příhlášky přijímá Česká obec v Ljubljani, Sodna ul. 2 k rukou p. Insp. Růžičky. — V sobotu 15. t. m. večer v Národ. domě přednáška se světél. obrazy a koncertní číslo, a v neděli o 5. hod. odpol. je loutkové divadlo.

— Društvo najemnikov za Slovenijo opozarja, da se vrši občni zbor v soboto dne 15. decembra ob 20. uri v veliki dvorani Mestnega doma, po že objavljenem dnevnem redu.

Dopisi.

— Iz Kranjske gore nam pišejo: Kakor utegne biti znano, imamo pičlih petnajst minut od naše vasi električno centraio. Pred par dnevi se je vršil njen komisijski ogled. V centrali sta dve turbini, ki tvorita 70 k. S zdaj deluje samo ena turbina, ker nam daje centrala samo razsvetljavo, druga turbina čaka podjetnega človeka, ki jo bo porabil v industrijske namene. V naših gozdih imamo obilo stavbnega lesa in bi se lahko razvila lesna industrija, ki bi dajala domačinom delo in zaslužek. Namesto da se izvažajo v Italijo okrogel les, žagane in trami, s pomočjo električne gonilne sile bi se to vse lahko izdelalo v polifabrikate, t. j. sestavne dele zabojev, ki se imenito prodajajo v južnih inozemskih deželah, kakor: na Orškem, v Egiptu itd. In da bi imeli naši lesni industrialci še več dobička, naj bi izvažali svoje izdelke direktno grškim in egiptovskim kupcem, kakor to dela naša sila podjeten lesni trgovec in industrialce H—r iz Škofje Loke. Čemu bi s svojimi žulji Laha redili? Kakor gozd, tako bi nam donášale lepe denarje naše gore, v katerih so bogate plasti najlepše krede. V tvornici bi se lahko izdelovala kreča za vso našo državo. Torej prilika je dana. Samo zganiti se je treba in prijeti, da nas ne bo tujec prehitel.

Umor na Viču.

Na Viču se je pripetil strašen zločin, kakršnih ne beleži veliko ljubljanska policijska kronika.

Do sedaj je ugotovljeno: Včeraj jutraj je šla okoli 7. ure Julka Jerinova z Viča na delo. Približno 10 m od vežnih vrat je našla na tleh v mlaki krvi na obrazu ležečega moža z razsekano glavo. Na njen krik so prihiteli ljudje, obrnili mrtveca in dekle je spoznalo v njem svojega očeta, 58letnega Ivana Jerina, posestnika na Viču. Mož je imel tri strašne rane na temenu. Udarjen je moral biti s sekuro ali kakim drugim težkim ostrim orodjem. Pozvali so policijo in na lice mesta je prišel pol. nadzor, g. Habe in Podreberšek, in pa pol. zdravnik dr. Avramović.

Uvedla se je takoj stroga preiskava, ki pa do poznega večera še ni ugotovila pravega zločina in vzroka zločina. Resne domneve, ki izvirajo iz dosedanjih preiskav, pa so te-le:

Ivan Jerina, 22 let star, slaščičar na Bledu, se je vrnil pred 2 dnevnoma domov. Kljub temu, da ima še starejšega brata, je hotel oči izročiti posestvo njemu. Pred kratkim pa se je baje oče premislil in sicer radi tega, ker mu ni bila všeč sinova ljubimca. Sin pa ni hotel opustiti svoje ljubezni. Predsedničjim je prinesel neki dečko staremu Jerinu pismo, v katerem ga vabi policija za drug dan ob 7. uri na policijski urad. Sumiljo torej, da se je izvršil očetomur, vendar pa, kot že omenjeno, ugotovljeno to še ni. Sina so aretirali. Po dovršeni preiskavi nam poročali podrobnosti o tem žalostnem slučaju.

Obnovite naročnino za „Jutranje Novosti“.

Ljubljanska porota.

OBMEJNE »FURE«.

Včeraj popoldne se je vršila obravnava proti 29letnemu Ivanu Raku, doma iz Trbovelj, bivšemu pripravniku finančne kontrole v Cirknici, in proti Matevžu Roku, pos. sinu v Donjem jezeru št. 54. Prvi je bil obtožen, da je proti podkupnini 1400 Din pustil izhitati preko državne meje v Italijo 7 parov konj in je s tem zlorabil uradno oblast. Matevž Rok pa je omejenega financarja k temu pregovoru in mu tudi izplačal gori omenjeni znesek.

Sodni senat je nato stavil porotnikom glede Raka štiri vprašanja in sicer glede zlorabe uradne oblasti in glede zapeljevanja tovarišev h kršenju svoje dolžnosti, in pa dve vprašanji, če je storil to v nepremagljivi sili, ker se je zagovarjal, da je storil to v veliki potrebi, v očigledni slabosti, in ker mora plačevati za nezakonkega otroka, in glede Roka pa eno vprašanje, glede napeljevanja k podkupovanju. Drž. pravdnik dr. Masinjak je poudaril veliko nevarnost podkupovanja za državo in razlagal bistvo in pomen carine za obstoj države. Predlagal je ostro obsodbo. Zagovornika dr. Krečič in dr. Pegan sta pobijala državnega pravdnika, češ da je dolžnost delodajalca, to je v tem slučaju država, da svoje ljudi poštno plača, ker v nasprotnem slučaju ni njihova krivda, če si pomagajo na en ali drug način. Porotniki so potrdili obe vprašanji glede zlorabe oblasti, potrdili pa so tudi vprašanje glede nepremagljive sile in zanikali vprašanje glede napeljevanja k podkupovanju, nakar je razglasil predsednik oprostilno sodbo za oba obtoženca. Obravnava je trajala do pol 3. ure popoldne. Senatu predseduje svet. dr. Kaiser, votanta pa sta svet. Mohorič in sod. Kralj.

UKRADENA ČREVA.

Popoldne se je vršila obravnava proti Mariji Pavelkovi radi tatvine črev pri tvrdki Bergman v Mostah in proti Antoniji Chalupnikovi radi nakupa in napeljevanja k tatvini. Obravnava je trajala do pol 1. ure. Obsojeni sta bili prva na 4, druga na 3 mesece težke ječe.

Senatu je predsedoval sod. svetnik dr. Kaiser, votanta sta bila svet. Mohorič in sod. Kralj. Obtožitelji je bil drž. pravdnik dr. Masinjak. Raka in Roka sta zagovarjala dr. Pegan in dr. Krečič, popoldne pa Pavelkovo in Chalupnikovo dr. Krivic in dr. Adlešič. Zas. udeleženca Bergmana pa je zastopal dr. Kreč.

Danes se vršita dve obravnavi in sicer proti Jožetu Ložarju, pos. sinu iz Smerberja radi težke telesne poškodbe in proti Antonu Kozlevčarju, delavcu iz Reke—Gozda, zaradi hudodelstva javne nasilnosti.

Mariborska porota.

Tatinska tovariša.

Danes sta se zagovarjala Friderik Soddec iz Kupetincev in Ivan Pistotnik iz Okonine zaradi tatvine. Oba obtoženca sta v Zgornjem Prebukovju v noči od 2. do 3. oktobra t. l. ukradla ondoinemu posestniku Jurju Ajdu iz nezaklenjenega hleva čez 400 kg težkega, 6000 dinarjev vrednega vola, ga odgnala v Krapino in ga prodala nekemu Glucu za 3250 dinarjev. — V Kokoriših sta v noči od 22. do 23. oktobra t. l. ukradla posestniku Francu Križanu iz nezaklenjenega hleva dve kobilici, posestniku Jožetu Heriču v isti vasi pa vprego in voz. V Krapini sta prodala mlaščo kobilico konjskemu trgovcu Cekolu za 3025 dinarjev. Ker se je Cekolu stvar zdela sumljiva, je obvestil orožništvo, ki je takoj aretiralo oba današnja obtoženca ter zaplenilo drugega konja in voz. Obtoženca sta priznala krivdo. Porotniki so potrdili vprašanje glede tatvine, vsled česar je bil obsojen Soddec na pet, Pistotnik pa na šest let težke ječe.

Druga tatinska težak.

V drugem slučaju so bili obtoženci že predkaznovani tatovi Jakob Kidrič, Iv. Strasser, oba iz ptujskega okraja, in Jožef Fras iz šentlariškega okraja. Vdri so s ponarejenimi ključi dne 2. septembra ponoči v stanovanje dvornega svetnika Fona v Krčevini pri Mariboru in izpod podstrešja pokradli razne oblike, krznine in druge stvari v vrednosti okrog 45 tisoč dinarjev. V gozdu pri Treh ribnikih nad Mariborom so si razdelili blago oziroma določili podrobnosti glede prodaje. Dne 7. septembra je bil Kidrič, ko je pri mestni klavnicji ponujal hlače v nakup, aretirani. Ko se je ugotovilo, da izvirajo hlače iz tatvine pri sodnem svetniku Fonu, je Kidrič priznal tatvino. Na podlagi njegovih navedb je bil kmalu nato aretiran na Bregu pri Ptuj Strasser in v začetku oktobra v Slovenski Bistrici tudi Jožef Fras. Vsi trije priznavajo deoma svojo krivdo. Porotniki so potrdili vprašanje tatvine ter so bili obsojeni Kidrič na šest, Fras na sedem in Strasser na pet let težke ječe.

Borzna poročila.

Beograd, 13. decembra. Devize. Dunaj 0.1245—0.1247, Budimpešta 0.46—0.47, Bukarešta 44.75—45, Zeneva 1547—1548, London 387—387.25, Milan 385—385.75, New York 88.25—88.50, Pariz 473.50—474, Praga 259—259.25, Valute. Dolari 87—87.50, avstrijske krone 0.1248—0.1252, madžarske krone 0.26—0.27, romunski lei 43.25—43.75, čehoslovake krone, ponudba 258.

Zagreb, 13. decembra. Devize. Dunaj 0.1245—0.125250, Budimpešta 0.455—0.465, Bukarešta 45.50—46.50, Italija, izplačilo 385—388, London, izplačilo 387—388, London, ček 386.50—387.50,

Jul. Zeyer:

Gompači in Komurasaki.

(Japonski roman.)

(Nadaljevanje.)

Nepopisna tesnoba je padla na srce zaljubljenec, zdela se je jima, kakor da je izgovoril starič temno proročbo o njiju. Njuna pogleda sta se srečala, solze so se jima udrle iz oči, ne da bi pravzaprav vedela, zakaj. Deklica se je sklonila li grobu in položila glavo na kamen. Vzdihi se ji je tresel v prsih in se spojil z večerno sapico. Potegnila je Gompačija blizu k sebi in oba sta še enkrat čitala napis in se zamislila.

»Ah!« je vzklil Gompači, »predčasno umreti kakor cvetje, ki ga veter odtrga... O trpkost usode!«

Izpustil jo je in si globoko ganjen zakril obraz z dlano. Komurasaki se je privila k njemu, kakor da jo je strah pred osamelostjo, trdno ga je držala, kakor bi se bala, da ji ga kdo ne iztrga, mu položila glavo na prsi in ga gledala s svojimi solznimi, sladkimi očmi ter šepetala: »Saj je sladko umreti

skupaj, drug z drugim! Blagor ljubečim, če ni pot, ki pelje v senco smrti, za enega daljša in za drugega krajša, ako stopata po njej obadva!... O, jaz bi hitela za teboj!...«

Objela sta se in sta tiho stala v sanjavi mesečini sredi zaraslega zapuščenega pokopališča. Tu se je naglo oglašil hrup, ljudje so se vračali s smehom in z godbo v vas iz gozdov, ki so sedaj zadremali. Jata vranov je preplašena zletela iz drevja kvišku proti mesecu in prestrašeno zakrakala.

»Čuj ptiče ljubeznili!« se je nasmehnila deklica.

»Kličejo naju pod streho,« je rekel Gompači in se prav tako smejal. Otožnost jima je izginila iz duše in roko v roki sta korakala po dolgem dreveredu nazaj proti vasi. Vetr se je dvignil in je trgal z drevca suho listje, ki je švigalo po poti kakor metelica zlatih metuljev in padalo zaljubljenca v gube oblek in v lase; zemlja je dišala, šum vodometov je umiral daleč v senci in srebrna mesečina se je tiho razlivala čez pokrajino. V tej harmoniji luči, zategnjenih glasov vetra, vonja venečega listja in barev, ki jih je temnila srebrna mesečina, sta korakali dve bitji, spojeni v eno, in se potapljali v globino blaženosti. In ti dve ljubeči srca sta utripala enako in istočasno in duši sta sanjali isti

sen. Njuna sreča je bila globoka in mirna kakor morje v spanju!...

Tako sta dospela v vas. Tu je bilo še vedno živahno; pod ogromno kriptomerijo je stala prijazna čajarna, ki so jo razsvetljevale pestre svetilke iz papirja; moške in ženske so sedeli v skupinah pred hišo in poslušali petje treh slepcev, ki so spremljali svoje enolične recitative z glasbili. Poslušalci so dajali na vse mogoče načine duška spoštovanju, ki so ga imeli nele do prisotnih treh umetnikov, ampak do slepcev sploh, ki so bili po vsej deželi zelo razširjeni. Eden izmed treh slepcev pod verando, velik koščen mož s snežnobelimi lasmi je ravno začel opevati z zvočnim glasom ganljiv dogodek, ki je dal slavnemu društvu slepcev postanek in vzpodbudo. Slikal je krvave vojne, ki so nastale zaradi upora velikega in groznega junaka Joritoma, ki se je samovoljno polastil prestola in uničil doslej neomejeno moč mikadov, ki je veliki duhoven in cesar obenem. Pripovedoval je, kako je padel v odločilnem boju mikadov vojvoda, junaški Kakigo, v roke zmagač, kako so ga pripeljali pred Jeritoma, s kakšno častjo ga je ta sprejel, kako ga je hotel z besedo in z dejanjem zvabiti k sebi in zase pridobiti. Kakigo je

odgovoril na njegovo laskavo ponudbo: »Ti si zmagač in on, ki sem mu doslej zvesto služil, je prenehal biti moj gospod. Ti mi velikodušno daruješ življenje — no, iz hvaležnosti ti hočem torej služiti, toda vedi, da bi ti ne mogel nikoli pogledati v oči brez izkušnje, da bi maščeval svojega gospoda. Če ti torej hočem biti hvaležen, moram oslepiti, da te ne bi več videl in se ne čutil priporanega, da se maščujem!« To je rekel in si je z nohti iztaknil oči in Jeritomo, ki ga je porazilo to junaštvo, mu je podaril svobodo. Kakigo je zbežal iz mesta v širni svet in ustanovil društvo slepih pevcev, ki je kmalu uživalo brezmejno spoštovanje.

Med tem ko je slikal pevec to splošno znano dejanje z novimi besedami, sta se bila Gompači in njegova družica že čisto približala. Komurasaki se je začudeno zagledala v pevčev obraz in nehoti tesneje stiskala roko svojega ljubčka. Slednjič, v trenutku, ko je pevec utihnil in je okrog zavladala globoka tišina, je vzklila Komurasaki: »Ko bi njegovi lasje ne bili beli in ko bi ne bil slep, bi se mu vrgla v naročje, kajti bila bi prepričana, da je to An-chin, brat moje oboževane matere.«

(Dalje prihodnjik.)

KINO „LJUBLJANSKI DVOR“**Najkrasnejši film v seziji!****Lavina****Najkrasnejši film v seziji!****Samo 4 dni!****Petek
14. XII.****Sobota
15. XII.****Nedelja
16. XII.****Ponedeljek
17. XII.**

tragedija v snegu in ledu v 6. dejanjih.

V glavnih vlogah priljubljeni
Michael Varkony
in znana krasotica **Lilly Marischka**
Režija Mih. Kertesz.

Slike so tako krasne, da se gledalec težko loči od njih. — Dejanja zelo zanimiva in napeta.

Slike nam predstavljajo: Carstvo večnega snega. — Težke duševne borbe. — Zimski sport. — Borba za moža. — Strašno osvetlo. — Umor. — Beg. — Poslednje srečanje. — Lavino, ki zahteva človeško življenje.

Radi dolžine filma se vrše predstave v petek 14. XII. in v soboto 15. XII. ob 3., 7. in 9.; v nedeljo 16. XII. ob 11. dop. in ob 3., 5., 7. in 9. pop.; v ponedeljek 17. XII. radi državnega praznika ob 3., 5., 7. in 9. uri popoldne.

ŠIVALNE EXCELLA Z 10 LETNIM STROJE
najfinejši izdelek kupite najceneje pri tvrdki
J. GOREC, LJUBLJANA
Palača Ljubljanske kreditne banke.
Za Božič in Novo leto 10% popusta.

Pletilni stroj

znamke „Styria“, št. 9, 30 cm dolg, po vrednostni ceni. Poizve se pri g. Podgoršek, Breg pri Ptuj.

Slike narisal akad. slikar M. Gaspari. Besedilo zložil Tone Gaspari. Krasno umetniško in literarno delo za mladino

je izšlo koncem novembra t. l. v založbi Zvezne tiskarne in knjigarne v Ljubljani.

Cena po Din 25.—, v luksuzni izdaji po Din 30.—.

Poštnina posebej po Din 1.— odnosno za luksuzno izdajo po Din 1.50.—, za inozemstvo dvojna poštnina.

Naročila sprejema

Zvezna knjigarna, Ljubljana, Marijin trg 8.

Izjava!

Podpisani preključem ter obžalujem s tem javno popolnoma neosnovano, žaljivo govorjenje čez poduradnika g. Fr. Purkarta v spoznanju, da je le-ta samo svojo dolžnost vršil. Obenem se mu zahvaljujem, da se on s to izjavo zadovoljuje.

Leop. Ušeničnik, ml.

kancist, zunanji obrat, Trbovlje, dne 11. XII. 1923.

Bičevniki.

Navadni gladki, politirani, pleteni. Edina tvornica v Jugoslaviji, ki izdeluje bičevnike iz pravega koprivega lesa.

V najkrajšem času bova montirala najmodernejše stroje, da bodeva lahko postregla cenj. odjemalcem v vsaki množini po najnižjih cenah.

Prva jugoslovanska tvornica bičevnikov

Ogrin i Peric, Laverca pri Ljubljani.

1923 Božič. 1923

Jaz bi rad knjig,
takih lepih knjig kakor jih ima

ZVEZNA KNJIGARNA
v Ljubljani, Marijin trg 8.

NOVO!**NOVO!**

Kras vsake knjižnice, sprejemnice in hiše, najlepši in najvrednejši

božični dar

za mladino in odrasle:

PRATIKA ZA DECO

Tekst napisal Tone Gaspari. Ilustriral M. Gaspari.
Cena navadni izdaji Din 25.—, luksuzni Din 30.—.

Knjige lastne založbe.

Broš. Vez.

Albreht Ivan-Gaspari Maksim: Mlada greda	15—
Andersenove pripovedke. Za slovensko mladino priredila Utva. Splošna knjižnica št. 7	12— 17—
Golia Pavel: Peterčkove poslednje sanje, božična povest v 4 slikah. Splošna knjižnica št. 11	12— 17—
Meško Ksaver: Volk spokornik	28-50 34—
Milčinski Fran: Mogočni prstan. Narodna pravljica v štirih dejanjih. Splošna knjižnica št. 12	12— 17—
Ruskin John-Furlani Lj.: Kralj zlate reke	10—

Knjige tuje založbe.

Ivan Albreht: Zelena livada. Zbirka izvirnih pesmic, mičnih povestic iz domačih in tujih krajev	Din 15—
Moj zverinjak, knjiga s 45 slikami in k temu spadajočim besedilom, za pouk in kratek čas	6—
Moji ljubčki, živalske slike za naše malčke, na trdem močno vezanem kartonu	15—
Mladi slikar, 10 tiskanih predlog za pobarvanje z akvarel-barvami ali pastel-barvami	4—
Črnpeter, staroznana, vesela družabna igra za zimske večere. 1 igra	4—

Cene se razumejo brez poštnine.

MALI OGLASI:

Cena oglasom do 20 besed Din 5.—; vsaka nadaljnja beseda 25 para. z davčino vred.

Krojarskega pomočnika

prvovrstnega, za fino delo, iz Ljubljane ali bližnje okolice in vajenca sprejme takoj Josip Rojina, Ljubljana.

Halo!

Najvišje cene plačam za stare obleke, perilo, čevlje, pohištvo itd. — Dopisnica zadostuje; grem tudi na dom.: A. Jurečič, Ljubljana, Sv. Jakoba nabrežje 81

Nov angleški tečaj

za začetnike, direktna metoda, začne za 8 do 10 oseb rojena Angličinja z dolgoletno učiteljsko prakso, dve uri na teden: 7 dinarjev ura. — Javiti se pri Miss Farler, Pražakova ulica (nova Toeniessova hiša, III. nadstropje) med 2. in 3. pop.

Proda se

8 mesecev stara volčja psica. — Istotam se proda damsko kolo »Styria« in moško kolo »Penguin«. Naslov pove upravnika lista.

Vila

v Mariboru, v bližini gl. kolodvora z vrtem in prostim stanovanjem se ugodno proda. — Naslov v upravi lista.

Ubog invalid

100% ni, prost milostno premožnejše sloje, ako bi mu kdo posodil 10 do 15.000 K proti obrestim za pol leta, da si izboljšam svojo obrt. Naslov v upravi lista.

Otroški voziček

je ceno proda. Poizve se: I. K. Križevniška ul. 6/1. levo.

Večja množina

suhega lesa »Cerbela«, rezanega 30 m 50 mm dimenzije napredaj pri Jakobu Trobec, Kozarje 6, p. Dobrova.

Dva voza

(lahki in težaki tovarni) vsled pomanjkanja prostora ceno proda F. Rožič, kovač Brezovica pri Ljubljani.

Samo „Aikadent“

zobna pasta Vas more popolnoma zadovoljiti.

Žalostni božični prazniki

so v mrzlem stanovanju. — Iz štedilnika v kuhinji pa lahko greješ sobo, ki bo prijazno topla, ako naročiš aparat Toplodar, ki je v zalogi pri Jugometaliji, Ljubljana, Kolodvorska ulica 18 ali pri R. Nipiču in drug, Maribor.

Brinjevec

samo zajamčeno, pristno kmečko blago se kupi — večja množina. Najskrajne ponudbe je poslati na poštini predal 17, Celje.

Nijiva

pod Rožnikom, pripravna tudi za stavbišče se proda — Istotam tudi kompletno orodje za ribiče s čolnom vred. Naslov v upravi lista.

Med

pristen, trčani lastnega pridelka 300 kg proda L. Fürsager, Radovljica.

Posestva od 3 do 178 orolov z živim in mrtvim inventarjem od 300.000 kron dalje.

Vila, takoj prosto stanovanje.

Žaga, mlin z lepim posestvom.

Vila, z lesno trgovino in pekarno.

Hiša s 13 strankami, blizu kolodvora pod ceno.

Gostilna, veliki promet, trgovine, vine, najemnine, pekarije, tovarne, premogovniki, grajsčine proda Zagorski, Maribor, Barvarska ulica 3.

Nova hiša

z več sobami se proda. Poizve se pri g. A. Malovrhu, Sp. Šiška, poleg polic, stražnice.

Stavbeni risar,

izprašan, prvovrstna moč išče primerne službe. Kraj postranske stvar. Ponudbe pod »Risars«, na upravo lista.

Stanovanje

(2-3 sob) išče pristaš radikalne stranke, ki ga v črno-rdeči Ljubljani ne more dobiti. Mirna stranka brez otrok. — Plača dobro. — Ponudbe pod »Duševni delavec« na upravo lista.

Dolžnost

vseh narodnih gospodinj bodi, da zahtevajo povsod »Prvovrstni kvas« v korist Jugoslovanske Matice, katerega razpošilja trdika M. Žigon v Škofj. loki dnevno po tovarniški ceni

Kolesa

preko zime shran uje in prenavlja trdka

J. Gorec
Gospodstvska c. 14.

Popravila

šivalnih strojev

prevzame mehanična delavnica
Franc Ogrin
Gospodstvska c. 14 trdka Gorec.

Rešimo Sokolski Tabor!

Izdaja in tiska »Zvezna tiskarna in knjigarna« v Ljubljani